

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ติดตามผลของการฝึกออกกำลังกายกล้ามเนื้อต้นขาในน้ำและการฝึกออกกำลังกายกล้ามเนื้อต้นขาที่บ้านในผู้ป่วยข้อเข่าเสื่อมระดับความรุนแรงน้อยถึงปานกลาง ตั้งแต่ เดือนเมษายน พ.ศ. 2545 ถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2546 โดยนำเสนอผลการศึกษาวิจัยในรูปแบบตารางและการบรรยาย ดังนี้

กลุ่มประชากรตัวอย่างที่คัดเลือกเข้าศึกษาทั้งหมด 54 ราย เป็นผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่ามีภาวะข้อเข่าเสื่อม โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองทำการออกกำลังกายในน้ำจำนวน 31 ราย ถอนตัวจากการศึกษาจำนวน 2 ราย เนื่องจากผู้ป่วยไม่สามารถเดินทางมาทำการฝึกออกกำลังกายในน้ำได้ ไม่สามารถติดตามวัดผลการศึกษาได้จำนวน 6 ราย และกลุ่มควบคุมทำการออกกำลังกายที่บ้านจำนวน 21 ราย ไม่สามารถติดตามวัดผลการศึกษาได้จำนวน 4 ราย

ดังนั้นในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีกลุ่มประชากรตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 40 ราย โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 23 ราย และกลุ่มควบคุม 17 ราย ผู้ป่วยทั้งสองกลุ่มจะได้รับการทดสอบกำลังของกล้ามเนื้อต้นขาโดยใช้เครื่องออกกำลังกายแบบ Isokinetic รุ่น Cybex 6000 ประเมินอาการปวดข้อเข่าโดยเครื่องมือวัดระดับความเจ็บปวด Visual Analog Scale และประเมินความสามารถในการทำกิจวัตรและกิจกรรมต่างๆ โดยใช้แบบประเมิน Modified WOMAC โดยผู้ป่วยทั้งสองกลุ่มจะได้ทำการทดสอบ 3 ครั้ง คือ ก่อนเริ่มทำการศึกษาวิจัย ในปลายสัปดาห์ที่ 4 ขณะทำการศึกษาวิจัยและหลังเสร็จสิ้นการศึกษาวิจัยสัปดาห์ที่ 6

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เปรียบเทียบลักษณะทั่วไปของกลุ่มออกกำลังกายในน้ำและออกกำลังกายที่บ้าน โดยแสดงเป็นค่าเฉลี่ย (ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน)

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบกำลังกล้ามเนื้อต้นขา ระดับความเจ็บปวดของข้อเข่าและประสิทธิภาพในการทำกิจกรรมประจำวัน ระหว่างกลุ่มผู้ป่วยข้อเข่าเสื่อมที่ได้รับการฝึกออกกำลังกายในน้ำกับกลุ่มผู้ป่วยข้อเข่าเสื่อมที่ได้รับการแนะนำการฝึกออกกำลังกายกล้ามเนื้อต้นขาที่บ้าน ก่อนการฝึกภายหลังสิ้นสุดการฝึกที่ 4 และ 6 สัปดาห์ โดยใช้สถิติดังนี้

เปรียบเทียบกำลังกล้ามเนื้อต้นขา เนื่องจากข้อมูลมีการแจกแจงแบบปกติ (Normal Distribution) จึงใช้สถิติ Independent Sample T-Test

เปรียบเทียบระดับความเจ็บปวดของข้อเข่าและคะแนนจากแบบสอบถาม Modified WOMAC เพื่อประเมินประสิทธิภาพในการทำกิจกรรมประจำวัน เนื่องจากข้อมูลทั้งสองกลุ่มไม่ได้มีการแจกแจงแบบปกติ จึงใช้สถิติ Mann-Whitney U Test

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบศึกษาการเปลี่ยนแปลงของกำลังกล้ามเนื้อต้นขา ระดับความเจ็บปวดของข้อเข่าและประสิทธิภาพในการทำกิจกรรมประจำวันภายในกลุ่มผู้ป่วยข้อเข่าเสื่อมที่ได้รับการฝึกออกกำลังกายในน้ำ และภายในกลุ่มผู้ป่วยข้อเข่าเสื่อมที่ได้รับการแนะนำการฝึกออกกำลังกายกล้ามเนื้อต้นขาที่บ้าน ก่อนการฝึกภายหลังสิ้นสุดการฝึกที่ 4 และ 6 สัปดาห์ โดยใช้สถิติ Repeated Measure ANOVA

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 เปรียบเทียบลักษณะทั่วไปของกลุ่มออกกำลังกายในน้ำและออกกำลังกายที่บ้าน

ตารางที่ 4.1 แสดงลักษณะทั่วไปของผู้ที่เข้าร่วมการศึกษาวิจัย แสดงผลด้วยค่า

Mean \pm Standard Deviation

	ออกกำลังกายในน้ำ (aquatic exercise)	ออกกำลังกายที่บ้าน (home exercise)
จำนวน (คน)	23	17
อายุ (ปี)	62.70 \pm 8.03	58.82 \pm 9.47
น้ำหนัก (กิโลกรัม)	61.11 \pm 10.49	58.38 \pm 9.34
พยาธิสภาพ		
สองข้าง	13	10
เฉพาะข้างขวา	1	1
เฉพาะข้างซ้าย	9	6
การใช้ยาลดปวด (คน)		
ไม่ใช้ยาลดปวด	21	13
ใช้ยาลดปวด	2	4
ความถี่ของการใช้ยาลดปวด (คน)		
1 ครั้ง / วัน	2	3
> 1 ครั้ง / วัน	0	1

จากตารางที่ 4.1 ผู้ป่วยข้อเข่าเสื่อมที่เข้าร่วมโครงการศึกษาวิจัยครั้งนี้จำนวน 40 ราย ผู้ป่วยทั้งหมดเป็นเพศหญิง และมีพยาธิสภาพที่เกิดภาวะข้อเข่าเสื่อมในขาทั้งสองข้างเป็นส่วนมาก พบว่าลักษณะทั่วไปของทั้งสองกลุ่มไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$)

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบกำลังกล้ามเนื้อต้นขา ระดับความเจ็บปวดของข้อเข่าและประสิทธิภาพในการทำกิจวัตรประจำวัน ระหว่างกลุ่มผู้ป่วยข้อเข่าเสื่อมที่ได้รับการการฝึกออกกำลังกายในน้ำกับกลุ่มผู้ป่วยข้อเข่าเสื่อมที่ได้รับการแนะนำการฝึกออกกำลังกายกล้ามเนื้อต้นขาที่บ้าน ภายหลังจากสิ้นสุดการฝึกที่ 4 และ 6 สัปดาห์

ตารางที่ 4.2 แสดงการเปรียบเทียบกำลังกล้ามเนื้อต้นขาระหว่างกลุ่มออกกำลังกายในน้ำกับกลุ่มออกกำลังกายที่บ้าน แสดงผลด้วยค่า Mean (Standard Deviation)

กำลังกล้ามเนื้อ (ฟุตบอล)	ชาย			ชาย		
	กลุ่มในน้ำ	กลุ่มที่บ้าน	p-value	กลุ่มในน้ำ	กลุ่มที่บ้าน	p-value
ก่อนการศึกษา	27.07 (11.13)	26.71 (8.03)	0.91	27.62 (11.36)	25.67 (8.89)	0.56
สิ้นสุดการศึกษาสัปดาห์ที่ 4	36.70 (13.16)	31.29 (10.51)	0.17	36.42 (15.21)	31.49 (11.75)	0.27
สิ้นสุดการศึกษาสัปดาห์ที่ 6	40.44 (14.20)	34.75 (10.52)	0.17	40.84 (13.86)	34.08 (12.12)	0.12

* p-value < 0.05

จากตารางที่ 4.2 พบว่ากำลังกล้ามเนื้อต้นขาของทั้งสองกลุ่มในทุกๆช่วงเวลาไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p>0.05$)

ตารางที่ 4.3 แสดงการเปรียบเทียบระดับความเจ็บปวดของข้อเข่าระหว่างกลุ่มออกกำลังกายในน้ำกับกลุ่มออกกำลังกายที่บ้าน แสดงผลด้วยค่า Mean (Standard Deviation)

ความเจ็บปวด (คะแนน)	ชาขาว			ชาช้ำ		
	กลุ่มในน้ำ	กลุ่มที่บ้าน	p-value	กลุ่มในน้ำ	กลุ่มที่บ้าน	p-value
ก่อนการศึกษา	1.46 (2.16)	1.39 (1.63)	0.85	2.07 (2.01)	2.37 (2.01)	0.44
สิ้นสุดการศึกษาสัปดาห์ที่ 4	1.26 (2.28)	0.65 (1.37)	0.40	1.54 (2.10)	0.92 (1.12)	0.48
สิ้นสุดการศึกษาสัปดาห์ที่ 6	0.39 (0.88)	0.26 (0.62)	0.71	0.77 (1.44)	0.86 (1.12)	0.51

* p-value < 0.05

จากตารางที่ 4.3 พบว่าระดับความเจ็บปวดของข้อเข่าของทั้งสองกลุ่มในทุกๆช่วงเวลาไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$)

ตารางที่ 4.4 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนของแบบสอบถาม Modified WOMAC part A ระหว่างกลุ่มออกกำลังกายในน้ำกับกลุ่มออกกำลังกายที่บ้าน แสดงผลด้วยค่า Mean (Standard Deviation)

Modified WOMAC part A (คะแนน)	ชาขาว			ชาช้ำ		
	กลุ่มในน้ำ	กลุ่มที่บ้าน	p-value	กลุ่มในน้ำ	กลุ่มที่บ้าน	p-value
ก่อนการศึกษา	6.70 (7.16)	4.71 (5.13)	0.42	10.00 (8.28)	8.18 (5.04)	0.77
สิ้นสุดการศึกษาสัปดาห์ที่ 4	5.83 (7.07)	3.29 (4.13)	0.38	8.35 (9.10)	5.35 (5.41)	0.48
สิ้นสุดการศึกษาสัปดาห์ที่ 6	4.91 (6.10)	2.53 (3.18)	0.31	5.87 (7.48)	4.29 (3.48)	0.93

* p-value < 0.05

จากตารางที่ 4.4 พบว่าคะแนนของแบบสอบถาม Modified WOMAC part A ของทั้งสองกลุ่มในทุกๆช่วงเวลาไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$)

ตารางที่ 4.5 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนของแบบสอบถาม Modified WOMAC part B ระหว่าง

กลุ่มออกกำลังกายในน้ำกับกลุ่มออกกำลังกายที่บ้าน แสดงผลด้วยค่า

Mean (Standard Deviation)

Modified WOMAC part B (คะแนน)	ชาชวา			ชาช่าย		
	กลุ่มในน้ำ	กลุ่มที่บ้าน	p-value	กลุ่มในน้ำ	กลุ่มที่บ้าน	p-value
ก่อนการศึกษา	2.35 (2.96)	1.94 (2.49)	0.80	3.22 (3.92)	2.94 (3.38)	0.82
สิ้นสุดการศึกษาสัปดาห์ที่ 4	2.00 (3.34)	0.47 (1.07)	0.07	3.13 (4.25)	1.24 (1.56)	0.48
สิ้นสุดการศึกษาสัปดาห์ที่ 6	1.74 (2.72)	0.47 (0.87)	0.17	1.96 (2.44)	0.88 (1.22)	0.26

จากตารางที่ 4.5 พบว่าคะแนนของแบบสอบถาม Modified WOMAC part B ของทั้งสองกลุ่มในทุกๆช่วงเวลาไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p>0.05$)

ตารางที่ 4.6 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนของแบบสอบถาม Modified WOMAC part C ระหว่าง

กลุ่มออกกำลังกายในน้ำกับกลุ่มออกกำลังกายที่บ้าน แสดงผลด้วยค่า

Mean (Standard Deviation)

Modified WOMAC part C (คะแนน)	กลุ่มในน้ำ	กลุ่มที่บ้าน	p-value
ก่อนการศึกษา	40.87 (24.40)	36.53 (22.33)	0.58
สิ้นสุดการศึกษาสัปดาห์ที่ 4	34.61 (25.06)	27.82 (17.29)	0.57
สิ้นสุดการศึกษาสัปดาห์ที่ 6	27.74 (25.30)	21.12 (11.14)	0.64

จากตารางที่ 4.5 พบว่าคะแนนของแบบสอบถาม Modified WOMAC part C ของทั้งสองกลุ่มในทุกๆช่วงเวลาไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p>0.05$)

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบศึกษาการเปลี่ยนแปลงของกำลังกล้ามเนื้อต้นขา ระดับความเจ็บปวดของข้อเข่าและประสิทธิภาพในการทำกิจวัตรประจำวันภายในกลุ่มผู้ป่วยข้อเข่าเสื่อมที่ได้รับการฝึกออกกำลังกายในน้ำ และภายในกลุ่มผู้ป่วยข้อเข่าเสื่อมที่ได้รับการแนะนำการฝึกออกกำลังกายกล้ามเนื้อต้นขาที่บ้าน ภายหลังจากสิ้นสุดการฝึกที่ 4 และ 6 สัปดาห์

ตารางที่ 4.7 แสดงการเปรียบเทียบกำลังกล้ามเนื้อต้นขา ภายในกลุ่มผู้ป่วยข้อเข่าเสื่อมที่ได้รับการฝึกออกกำลังกายในน้ำ และภายในกลุ่มผู้ป่วยข้อเข่าเสื่อมที่ได้รับการแนะนำการฝึกออกกำลังกายกล้ามเนื้อต้นขาที่บ้าน

กำลังกล้ามเนื้อ (ฟุตบอล)	ขาขวา		ขาซ้าย	
	ค่าเฉลี่ย (SD)	p-value	ค่าเฉลี่ย (SD)	p-value
กลุ่มออกกำลังกายในน้ำ				
ก่อนการศึกษา	27.07 (11.13)		27.62 (11.36)	
สิ้นสุดการศึกษาสัปดาห์ที่ 4	36.70 (13.16)	0.000 *	36.42 (15.21)	0.000 *
สิ้นสุดการศึกษาสัปดาห์ที่ 6	40.44 (14.20)	0.000 *	40.84 (13.86)	0.000 *
กลุ่มออกกำลังกายที่บ้าน				
ก่อนการศึกษา	26.71 (8.03)		25.67 (8.89)	
สิ้นสุดการศึกษาสัปดาห์ที่ 4	31.29 (10.51)	0.010 *	31.49 (11.75)	0.001 *
สิ้นสุดการศึกษาสัปดาห์ที่ 6	34.75(10.52)	0.000 *	34.08 (12.12)	0.000 *

* p-value < 0.05

จากตารางที่ 4.7 พบว่า กำลังกล้ามเนื้อต้นขาของขาทั้งสองข้างของทั้งสองกลุ่มมีค่าเพิ่มมากขึ้นภายหลังจากสิ้นสุดการฝึกสัปดาห์ที่ 4 และยังคงเพิ่มมากขึ้นภายหลังจากสิ้นสุดการฝึกสัปดาห์ที่ 6

ตารางที่ 4.8 แสดงการเปรียบเทียบระดับความเจ็บปวดของข้อเข่าภายในกลุ่มผู้ป่วยข้อเข่าเสื่อมที่ได้รับการฝึกออกกำลังกายในน้ำ และภายในกลุ่มผู้ป่วยข้อเข่าเสื่อมที่ได้รับการแนะนำการฝึกออกกำลังกายกล้ามเนื้อต้นขาที่บ้าน

ความเจ็บปวด (คะแนน)	ชาขวา		ชาซ้าย	
	ค่าเฉลี่ย (SD)	p-value	ค่าเฉลี่ย (SD)	p-value
กลุ่มออกกำลังกายในน้ำ				
ก่อนการศึกษา	1.46 (2.16)		2.07 (2.01)	
สิ้นสุดการศึกษาสัปดาห์ที่ 4	1.26 (2.28)	0.356	1.54 (2.10)	0.049 *
สิ้นสุดการศึกษาสัปดาห์ที่ 6	0.39 (0.88)	0.008 *	0.77 (1.44)	0.000 *
กลุ่มออกกำลังกายที่บ้าน				
ก่อนการศึกษา	1.39 (1.63)		2.37 (2.01)	
สิ้นสุดการศึกษาสัปดาห์ที่ 4	0.65 (1.37)	0.022 *	0.92 (1.12)	0.004 *
สิ้นสุดการศึกษาสัปดาห์ที่ 6	0.26 (0.62)	0.005 *	0.86 (1.12)	0.005 *

* p-value < 0.05

จากตารางที่ 4.8 พบว่า มีการลดลงของระดับความเจ็บปวดของข้อเข่าซ้ายของทั้งสองกลุ่ม และข้อเข่าขวาของกลุ่มออกกำลังกายที่บ้าน ที่ภายหลังสิ้นสุดการฝึกสัปดาห์ที่ 4 ส่วนระดับความเจ็บปวดของข้อเข่าขวาของกลุ่มออกกำลังกายในน้ำมีการลดลงที่สิ้นสุดการฝึกสัปดาห์ที่ 6

ตารางที่ 4.9 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนของแบบสอบถาม Modified WOMAC part A ภายในกลุ่มผู้ป่วยข้อเข่าเสื่อมที่ได้รับการฝึกออกกำลังกายในน้ำ และภายในกลุ่มผู้ป่วยข้อเข่าเสื่อมที่ได้รับการแนะนำการฝึกออกกำลังกายกล้ามเนื้อต้นขาที่บ้าน

Modified WOMAC part A (คะแนน)	ชาย		ชาย	
	ค่าเฉลี่ย (SD)	p-value	ค่าเฉลี่ย (SD)	p-value
กลุ่มออกกำลังกายในน้ำ				
ก่อนการศึกษา	6.70 (7.16)		10.00 (8.28)	
สิ้นสุดการศึกษาสัปดาห์ที่ 4	5.83 (7.07)	0.103	8.35 (9.10)	0.121
สิ้นสุดการศึกษาสัปดาห์ที่ 6	4.91 (6.10)	0.083	5.87 (7.48)	0.001 *
กลุ่มออกกำลังกายที่บ้าน				
ก่อนการศึกษา	4.71 (5.13)		8.18 (5.04)	
สิ้นสุดการศึกษาสัปดาห์ที่ 4	3.29 (4.13)	0.239	5.35 (5.41)	0.031 *
สิ้นสุดการศึกษาสัปดาห์ที่ 6	2.53 (3.18)	0.057	4.29 (3.48)	0.001 *

* p-value < 0.05

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ไม่มีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนของแบบสอบถาม Modified WOMAC part A ของข้อเข่าข้างขวาของทั้งสองกลุ่ม ส่วนข้อเข่าข้างซ้ายของกลุ่มออกกำลังกายที่บ้านมีการลดลงของคะแนนตั้งแต่ภายหลังสิ้นสุดการฝึกสัปดาห์ที่ 4 และกลุ่มออกกำลังกายในน้ำมีการลดลงของคะแนนภายหลังสิ้นสุดการฝึกสัปดาห์ที่ 6

ตารางที่ 4.10 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนของแบบสอบถาม Modified WOMAC part B ภายในกลุ่มผู้ป่วยข้อเข่าเสื่อมที่ได้รับการฝึกออกกำลังกายในน้ำ และภายในกลุ่มผู้ป่วยข้อเข่าเสื่อมที่ได้รับการแนะนำการฝึกออกกำลังกายกล้ามเนื้อต้นขาที่บ้าน

Modified WOMAC part B (คะแนน)	ชาชวา		ชาซ้าย	
	ค่าเฉลี่ย (SD)	p-value	ค่าเฉลี่ย (SD)	p-value
กลุ่มออกกำลังกายในน้ำ				
ก่อนการศึกษา	2.35 (2.96)		3.22 (3.92)	
สิ้นสุดการศึกษาสัปดาห์ที่ 4	2.00 (3.34)	0.458	3.13 (4.25)	0.875
สิ้นสุดการศึกษาสัปดาห์ที่ 6	1.74 (2.72)	0.09	1.96 (2.44)	0.028 *
กลุ่มออกกำลังกายที่บ้าน				
ก่อนการศึกษา	1.94 (2.49)		2.94 (3.38)	
สิ้นสุดการศึกษาสัปดาห์ที่ 4	0.47 (1.07)	0.014 *	1.24 (1.56)	0.018 *
สิ้นสุดการศึกษาสัปดาห์ที่ 6	0.47 (0.87)	0.016 *	0.88 (1.22)	0.012 *

* p-value < 0.05

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ไม่มีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนแบบสอบถาม Modified WOMAC part B ของข้อเข่าข้างขวาของกลุ่มออกกำลังกายในน้ำ ส่วนข้อเข่าข้างซ้ายมีการลดลงของคะแนนภายหลังสิ้นสุดการฝึกสัปดาห์ที่ 6 แต่กลุ่มออกกำลังกายที่บ้านคะแนนของข้อเข่าทั้งสองข้างมีการลดลงตั้งแต่ภายหลังสิ้นสุดการฝึกสัปดาห์ที่ 4

ตารางที่ 4.11 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนของแบบสอบถาม Modified WOMAC part C ภายในกลุ่มผู้ป่วยข้อเข่าเสื่อมที่ได้รับการฝึกออกกำลังกายในน้ำ และภายในกลุ่มผู้ป่วยข้อเข่าเสื่อมที่ได้รับการแนะนำการฝึกออกกำลังกายกล้ามเนื้อต้นขาที่บ้าน

Modified WOMAC part C (คะแนน)	ค่าเฉลี่ย (SD)	p-value
กลุ่มออกกำลังกายในน้ำ		
ก่อนการศึกษา	40.87 (24.40)	
สิ้นสุดการศึกษาสัปดาห์ที่ 4	34.61 (25.06)	0.008 *
สิ้นสุดการศึกษาสัปดาห์ที่ 6	27.74 (25.30)	0.001 *
กลุ่มออกกำลังกายที่บ้าน		
ก่อนการศึกษา	36.53 (22.33)	
สิ้นสุดการศึกษาสัปดาห์ที่ 4	27.82 (17.29)	0.039 *
สิ้นสุดการศึกษาสัปดาห์ที่ 6	21.12 (11.14)	0.001 *

* p-value < 0.05

จากตารางที่ 4.11 พบว่า มีการลดลงของคะแนนแบบสอบถาม Modified WOMAC part C ของข้อเข่าทั้งสองข้างของทั้งสองกลุ่มตั้งแต่ภายหลังจากสิ้นสุดการฝึกสัปดาห์ที่ 4